U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobkyně: N. T. B. T.,** zastoupená JUDr. Janem Choděrou, advokátem se sídlem Jugoslávská 12, Praha - Vinohrady, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, ve věci mezinárodní ochrany, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 5. 2010, č. j. OAM-86/ZA-14-ZA14-2010, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2011, č. j. 63 Az 8/2010 - 30,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení v záhlaví specifikovaného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodná zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 5. 2010, č. j. OAM-86/ZA-14-ZA14-2010. V tomto rozhodnutí žalovaný rozhodl o žádosti stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany tak, že se stěžovatelce mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud nejprve v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým

významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz.), v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele". Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*". Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.
2. Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.
3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.
4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Kasační stížnost není přijatelná.

Stěžovatelka v kasační stížnosti podřadila důvody pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Uvádí, že krajský soud při rozhodování nevzal v úvahu skutečnost, že stěžovatelka již v průběhu správního řízení poukázala na zcela absolutní odlišnost situace v České republice a v zemi původu. Důvodem žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany je homosexuální orientace stěžovatelky a z ní plynoucí pronásledování ve vlasti. Homosexualita je ve Vietnamu považována za nemoc a stěžovatelka by byla po návratu do vlasti objektem psychických ústrků. Homosexuálně orientovaní lidé ve Vietnamu zpravidla žijí sami, nemůžou se s

nikým setkávat a přátelit a nemůžou navázat ani plnohodnotný vztah. Stěžovatelka se rovněž obává, že bude vyčleněna z pracovního kolektivu. Je přesvědčena, že zprávy ze země původu byly žalovaným vykládány jednostranně v její neprospěch. Mezinárodní ochrana by měla být stěžovatelce poskytnuta z důvodu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, tedy z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování z důvodu mimo jiné příslušnosti k určité sociální skupině. O pronásledování nepochybně jde, a to tím spíše, že podle § 14a odstavce 2 zákona o azylu zahrnuje pojem „vážná újma“ i ponižující zacházení a ohrožení lidské důstojnosti. Z dosud provedených důkazních prostředků je zřejmé, že stěžovatelka usiluje o legalizaci svého pobytu na území České republiky z důvodů útrap, jimž je pro svoji odlišnou sexuální orientaci ve Vietnamu vystavena. Okolnosti jsou zvláště zřetele hodné ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu.

Z uvedených důvodů stěžovatelka Nejvyššímu správnímu soudu navrhla, aby napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky. Nadále zastává názor, že stěžovatelka nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 a § 13 zákona o azylu, ani neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož předpisu. Žalovaný má za to, že se při posuzování stěžovatelčiny žádosti o udělení mezinárodní ochrany nedopustil žádné nezákonnosti, a proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nespatřuje ve skutečnostech namítaných stěžovatelkou v kasační stížnosti přesah vlastních zájmů stěžovatelky, a to v mezích vytyčených výše citovaným usnesením prvního senátu zdejšího soudu.

Dle ustálené judikatury zdejšího soudu je poskytnutí azylu zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky (dále ČR) a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Zákon o azylu umožňuje udělení mezinárodní ochrany pouze ve výjimečných případech, kdy je žadatel ve své zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, či má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů.

Podstatou stěžovatelčiných problémů, od kterých dovozuje azylové důvody, je její homosexualita. V obecné rovině lze konstatovat, že sexuální orientace žadatele o azyl může být relevantní, pokud této osobě hrozí újma z důvodu pronásledování právě pro její skutečnou či předpokládanou sexuální orientaci. Pro úplnost je třeba

dodat, že homosexualita je obecně charakteristikou, která v jistých ohledech komplikuje život jedince již jen proto, že je menšinově sexuálně orientován, a to i v nejtolerantnějších a nejliberálnějších zemích. Nicméně Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že obecná situace ve světě z pohledu přijímání homosexuality jako jedné ze sexuálních orientací, je mimo země západního světa podstatně složitější (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, publikovaný pod č. 1066/2007 Sb. NSS).

Menšinová sexuální orientace může v kontextu azylového práva znamenat „příslušnost k určité sociální skupině“ ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Relevantním důvodem z hlediska mezinárodní ochrany však může být příslušnost k této sociální skupině pouze za situace, kdy s sebou nese odůvodněný strach z pronásledování směřujícího vůči žadateli. I v případě, že menšinová sexuální orientace není trestným činem, jak tomu je v zemi původu v nyní projednávané věci, může být žádost o udělení mezinárodní ochrany oprávněná, pokud stát přehlíží nebo toleruje diskriminační praxi nebo újmu způsobovanou žadateli nebo pokud není schopen žadatele proti takové újmě uchránit.

Za pronásledování nebo odůvodněný strach z něho, jako důvod pro poskytnutí mezinárodní ochrany, lze totiž považovat jen takovou situaci, kdy by ze strany orgánů státní moci docházelo k systematickému odmítání poskytnutí ochrany jednotlivcům před výhrůžkami či činy soukromých osob (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2005, č. j. 4 Azs 271/2004 - 58, publikovaný pod č. 1347/2007 Sb. NSS). Pronásledováním ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu by v takovém případě byl pouze stav, kdy by ohrožení života či svobody bylo přičitatelné státní moci, která by byla jeho původcem či jej podporovala nebo tolerovala, případně by nebyla schopna proti němu zakročit (srov. rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2004, č. j. 2 Azs 15/2004 - 72, nebo č. j. 4 Azs 129/2005 - 54 ze dne 10. 2. 2006).

V případě stěžovatelky však nic nenasvědčuje tomu, že by negativní projevy týkající se její sexuální orientace v zemi původu dosáhly intenzity pronásledování. Menšinová sexuální orientace není ve Vietnamu kriminalizována, ze zpráv o zemi původu založených ve správním spise plyne, že ačkoliv mají obecně osoby s menšinovou sexuální orientací ve Vietnamu složité postavení zejména s ohledem na vazby k vlastní rodině, nedochází v obecném slova smyslu k natolik intenzivním újmám, nátlaku či ústrkům, které by odůvodňovaly poskytnutí azylu.

Osoby s menšinovou sexuální orientací žádající o azyl mají stejné postavení jako osoby žádající o azyl z jiných azylově relevantních důvodů. Základem úspěšnosti jejich žádosti je proto věrohodnost a kvalita jejich tvrzení. Stěžovatelka uvádí, že je narušeno její právo na práci a tvrdí, že v minulosti byla z důvodu své homosexuality nejprve vyčleněna z pracovního kolektivu a následně i propuštěna. Sama stěžovatelka při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedla, že

k tomuto došlo v roce 1997 nebo 1998 po dvou nebo tříměsíčním pracovním poměru. Dále však stěžovatelka v pohovoru uvedla, že naposledy byla zaměstnána od roku 2005 nebo 2006 v keramické firmě, kde pracovala na vedoucí pozici v marketingovém oddělení. Stěžovatelka sice uvedla, že i v tomto zaměstnání měla při opakovaných setkáních se zákazníky potíže, přesto však pracovala na řídící pozici (vedoucí oddělení) a v rámci této pozice se zúčastnila služební cesty po Evropě organizované Vietnamskou asociací průmyslových firem za účelem zmapování evropského trhu. V průběhu této služební cesty se rozhodla zůstat v České republice.

Ze stěžovatelkou uvedených informací je zřejmé, že její právo na práci nebylo v důsledku její menšinové sexuální orientace nepřípustně omezeno, neboť jí bylo umožněno stabilně pracovat a to dokonce na řídící pozici. Z objektivního pohledu proto nic nenasvědčuje tomu, že by vůči stěžovatelce docházelo k systematické diskriminaci v oblasti pracovních vztahů z důvodu její sexuální orientace. Kromě této události z roku 1998 stěžovatelka žádné konkrétní potíže kvůli své sexuální orientaci neuvedla. V pohovoru naopak uvedla, že má obavu ze ztráty zaměstnání proto, že sama od sebe „opustila služební cestu a firmu“. Obecné tvrzení o tom, že zákazníci jejího zaměstnavatele s ní nechtěli spolupracovat, nemá žádnou vypovídací schopnost a nekorespondují s jejím řídícím postavením v zaměstnání. Tvrzení stěžovatelky, dle kterého homosexuálně orientovaní lidé ve Vietnamu zpravidla žijí sami, nemůžou se s nikým setkávat a přátelit a nemůžou navázat ani plnohodnotný vztah, nevypovídá nic o konkrétních potížích stěžovatelky ve smyslu naplnění pojmu „pronásledování“. Účelem mezinárodní ochrany není poskytnout žadateli ochranu před jakýmkoliv negativním jevem ve vztahu k němu v zemi jeho původu, v tomto případě řešit složitou rodinnou a sociální situaci stěžovatelky, nepochybně snižující kvalitu jejího života (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46).

Žádný ze stěžovatelkou uváděných důvodů proto není z hlediska ustanovení § 12 zákona o azylu relevantní.

Dle ustanovení § 14a zákona o azylu se žadateli, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, udělí doplňková ochrana, existují-li v jeho případě důvodné obavy, že by mu po návratu do státu, jehož je občanem, hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem. Jaké situace jsou podle zákona považovány za vážnou újmu, stanoví taxativní výčet v § 14a odst. 2 zákona o azylu. Vážnou újmu stěžovatelka spatřuje v ponižujícím zacházení podle § 14 odst. 2 písm. b) zákona o azylu a ohrožení lidské důstojnosti podle písm. c) téhož ustanovení. K tomu Nejvyšší správní soud pro úplnost uvádí, že zákon o azylu pod § 14a odst. 2 písm. c) hovoří *o „vážném ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu“*. Jak uvedl již žalovaný ve svém rozhodnutí, z dostupných zdrojů je známo, že ve Vietnamu

neprobíhá ozbrojený konflikt, pojmově tedy tento důvod nepřichází vůbec v úvahu (k tomu srov. třístupňový test definovaný v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publikovaném pod č. 1840/2009 Sb. NSS). Ze spisového materiálu rovněž neplyne, že by stěžovatelce v případě návratu do země původu hrozilo ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

Zdejší soud ověřil, že se žalovaný otázkou udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a zákona o azylu dostatečně zabýval, v dostatečném rozsahu zjistil skutkový stav věci a opatřil si důkazy. K tomu Nejvyšší správní soud dodává, že dle konstantní judikatury zjišťuje správní orgán skutečný stav věci pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu řízení o mezinárodní ochraně uvedl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41). Se stěžovatelkou byl pohovor veden za účasti tlumočníka z vietnamského jazyka a měla možnost uvést všechny důvody, pro které žádá o udělení mezinárodní ochrany. Ve správním spise jsou založeny zprávy ze země původu zabývající se postavením osob s homosexuální orientací ve Vietnamu, z nichž žalovaný vycházel. Nejvyšší správní soud neshledal, že by tyto informace používal jednostranně ve stěžovatelčin neprospěch. Rozhodnutí správního orgánu je velmi podrobně odůvodněno a zabývá se všemi stěžovatelkou tvrzenými skutečnostmi i ve vztahu k otázce udělení doplňkové ochrany.

K otázce možnosti udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu Nejvyšší správní soud uvádí, že tato specifická forma mezinárodní ochrany je vyhrazena pouze pro případy zvláštního zřetele hodné. Není na něj právní nárok a rozhodnutí o něm je otázkou uvážení správní orgánu, míra volnosti této úvahy je limitována pouze zákazem libovůle. Nejvyšší správní soud však takové pochybení v úvaze správního orgánu ani v jeho procesním postupu neshledal. Smyslem institutu humanitárního azylu je možnost poskytnout azyl žadateli i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55).

Nejvyšší správní soud současně vyhodnotil, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení ze strany krajského soudu, který se svým postupem neodchyluje od výše uvedené konstantní judikatury. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým

významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, a proto ji ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2011

JUDr. Radan Malík
předseda senátu